

Motion till riksdagen 2020/21:3320

av **Kristina Axén Olin m.fl. (M)**

Förskolan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bättre implementering av förskolans läroplan genom stärkt kompetens hos förskollärarna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket ska ges i uppdrag att konkretisera läroplanens delar om digitalisering och digitala verktyg och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kompletterande pedagogisk utbildning för akademiker och yrkesverksamma som vill bli förskollärare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge barn till föräldrar som står utanför arbetsmarknaden mer tid i förskolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som gör språkförskola obligatorisk för nyanlända barn från tre års ålder och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur specialpedagoger och speciallärare kan bli en del av förskolans arbetslag och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som utifrån förskolans uppdrag inkluderar förskolan i läsa-skriva-räkna-garantin och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förskolan ska omfattas av mätbara kunskapsmål och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kartläggning av barns språkutveckling ska genomföras från det år då barnen fyller tre år och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att ta fram stöd för att kvalitetssäkra överlämningen mellan förskola och förskoleklass och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen ska överta ansvaret för tillståndsgivning och tillsyn i fråga om samtliga förskolor och pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om högre krav på större likvärdighet mellan förskolan och pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera förskolan i Karriärstegsreformen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om förskolan, med uppdrag att göra en grundläggande genomgång av förutsättningarna i förskolan för en likvärdig utbildning utifrån skollag och läroplan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Pisaundersökningen visar att elever som har gått i förskola presterar bättre under sin fortsatta skolgång, och föräldrar med barn i förskolan är mycket nöjda. Intresset för förskollärautbildningen ökar stadigt. Vi har en förskola att vara stolta över, men det finns utmaningar som vi inte kan blunda för. För att ge våra barn bästa möjliga start i livet, förbättra kvaliteten och säkra behovet av lärare i förskolan föreslår vi en förstärkning av förskolan.

Mellan 2006 och 2014 genomförde alliansregeringen ett stort antal reformer för att stärka förskolans roll i utbildningssystemet. Förskolan blev en egen skolform och fick en ny läroplan som bland annat innebär att barnen får bekanta sig med naturvetenskap och teknik. Alla barn från tre års ålder fick rätt till allmän avgiftsfri förskola 15 timmar i veckan. Lärandeuppdraget förtydligades och riktades tydligare mot legitimerade förskollärare.

Förskolan har stor betydelse för barns chanser att lyckas senare i livet. Dagens förskola bör ha höga ambitioner för att ge barnen pedagogisk utveckling och en bra kunskapsmässig grund att stå på inför skolstarten. Forskningsresultat visar exempelvis att barn som vistats på förskola har en bättre utveckling än barn som enbart får omsorg i hemmet. Det har även visats att tidig språk- och matematikinlärning är viktig för barnens senare skolgång. En tillgänglig förskola med god kvalitet och höga pedagogiska ambitioner är en mycket bra grund för fortsatt lärande. Under de senaste årtiondena har förskolan prioriterats allt högre och detta har framförallt visats genom de utökade uppdragen och höjda kraven som lagts på verksamheten. Tyvärr har inte alltid satsningarna avspeglats i budgetförslag och förutsättningar som givits svensk förskola. Alla barn i Sverige ska ha tillgång till en bra förskola oavsett var i landet man bor och därför krävs en bred utredning om förskolans faktiska förutsättningar att erbjuda en likvärdig utbildning.

Mindre barngrupper, fler förskollärare och förstelärare i förskolan samt stärkt kompetensutveckling

Under de senaste åren har flera viktiga satsningar gjorts för att stärka förskolans roll i utbildningskedjan. Detta är viktiga satsningar, men det krävs ytterligare förstärkningar för att säkra kvaliteten, likvärdigheten och tillgången till behöriga förskollärare.

Exempelvis har barngruppernas storlek stor betydelse för barns utveckling, trygghet och lärande. Det är nödvändigt att utvecklingen mot stora barngrupper bryts. Förskolepersonalen ska kunna känna sig trygg med att de har goda förutsättningar för att utföra sitt arbete, och föräldrarna ska känna sig trygga med att kvaliteten hos förskolan är hög och att barnens bästa är i centrum.

Därför utökade Moderaterna och Kristdemokraterna anslaget till minskade barngrupper med 400 miljoner kronor årligen i 2019 års budget. Det innebär att det riktade statsbidraget till mindre barngrupper har utökats från cirka 800 miljoner kronor till cirka 1,2 miljarder kronor, det vill säga en ökning med runt en tredjedel.

Det bör utredas om även förskollärare borde ha möjligheten att bli förstelärare. Ett syfte skulle vara att höja statusen och locka fler till förskolläraryrket. När andelen personal med förskollärexamen knappt uppnår 40 procent krävs krafttag för att öka attraktiviteten. Förstelärare i förskolan skulle också innebära fler och bättre karriärutvecklingsmöjligheter.

I Arbetsförmedlingens prognos Var finns jobben 2017? klassar myndigheten bristen på förskollärare som en knapp femma på en femgradig skala. Det är därför viktigt att fortsätta att bygga ut antalet platser på förskolläraryrket och att platserna fördelas mer utifrån hur bristsituationen ser ut i landet. Vi vill även att en ny kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) för akademiker och yrkesverksamma som vill bli förskollärare införs. I Stockholmsregionen är exempelvis 30 procent av förskollärarna behöriga; i Västra Götaland finns kommuner där motsvarande siffra är 85 procent.

För att fullt ut förverkliga förskolans nya läroplan behöver förskollärarnas kompetens stärkas. Detta är inte minst viktigt för att stärka läroplanens inslag av matematik, naturvetenskap och teknik. När nu även digitalisering och digitala verktyg har fått en större betoning i förskolan är det viktigt att lära av erfarenheterna av den frånvaro av riktlinjer, strategi och kompetens som hitintills har präglat skolan. Moderaterna är därför kritiska till att regeringen har gett digitalisering i förskolan ett utökat utrymme utan att samtidigt ha gett förskolan och dess medarbetare de förutsättningar som krävs för att genomförandet ska lyckas. Därför föreslår vi att Skolverket ska ges i uppdrag att konkretisera läroplanens delar om digitalisering och digitala verktyg genom att dels ta fram allmänna råd, dels stärka kompetensen i förskolan om hur verktygen kan användas. Förskollärarnas möjligheter till kompetensutveckling måste därför stärkas, och Förskolelyftet bör permanentas och kompletteras med digital kompetens. Därutöver behöver även förskolläraryrket kompletteras med digital kompetens.

Moderaterna vill också att förskollärare inkluderas i Karriärstegsreformen för lärare. Karriärstegsreformen för lärare syftar till att göra läraryrket mer attraktivt genom att höja lönen för yrkesskickliga lärare och bättre ta tillvara deras professionella kompetens. Reformen bör därför utvecklas till att också innefatta förskollärare.

Mer förskola för barn till föräldrar som står utanför arbetsmarknaden

En samstämmig internationell forskning talar för att en brett tillgänglig förskola med god kvalitet och höga pedagogiska ambitioner är en mycket bra grund för fortsatt lärande. Alla barn i Sverige ska ha tillgång till en bra förskola oavsett var i landet man bor. Förskolan är också särskilt betydelsefull för att motverka det nya utanförskapet som växer fram, som ofta börjar med att unga tidigt halkat efter i skolan.

Förskolans uppgift att lägga grunden inför skolstarten spelar särskilt stor roll för barn som kommer från studieovana hem. Det bör därför övervägas om barn till föräldrar som står utanför arbetsmarknaden ska få mer tid i förskolan, exempelvis en utökning med 30 avgiftsfria timmar per vecka på förskolan.

Språkförskola

Förskolan har idag ett uppdrag att stödja barn i deras språkutveckling, både på barnens modersmål och på svenska. Det finns dock forskning som tyder på att förskolor där majoriteten av barnen har ett annat modersmål än svenska inte lyckas med uppdraget. För de barn som aldrig eller mycket sällan möter svenska språket i hemmet behövs en särskild språkförskola för att de ska kunna svenska när de börjar skolan. Därför bör möjligheterna att vid 3-årsbesöket på BVC kartlägga barnets språkutveckling och fastställa behovet av språkförskola utredas.

Språkförskolan ska rymmas inom ordinarie förskoleverksamhet med särskild tid avsatt för svenskundervisning för nyanlända barn. Kommunerna ska ha möjligheter att själva välja exakt hur språkförskolan organiseras men det är viktigt att barnen möter svenskspråkiga barn i verksamheten. Språkförskolan innebär att barnen ska gå 15 timmar i veckan på förskolan och att särskild tid ska läggas på undervisning i svenska. Dessutom föreslår vi att svenska språkets roll stärks i läroplanen och kompetensutveckling för förskollärare, men även fler utbildningsplatser.

Moderaterna föreslår därför att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som gör språkförskola obligatorisk för nyanlända barn från tre års ålder.

Specialpedagogisk kompetens och mätbara kunskapsmål i förskolan

Förskolans nya läroplan tog steg för att ge förskolan ett större fokus på lärande och ett minskat fokus på barnpassning. I den senaste uppdateringen av läroplanen har även förskollärarnas ansvar för undervisning i förskolan förstärkts. Detta är viktiga steg för att stärka förskolans undervisningsuppdrag.

Men samtidigt saknar förskolans personal ofta verktyg, strategier och kompetens för att möta barn i behov av särskilt stöd i exempelvis språklig kommunikation, lekfärdigheter och socialt samspel. Därför bör exempelvis specialpedagoger och speciallärare i förskolan bli en mer naturlig aktör i förskolans arbetslag. Detta kan leda till att förskolan avlastas när specialkompetens kan ansvara för utredningar men också stärka förskolans samlade kompetens i att utveckla vardagliga arbetsmetoder som stödjer alla barns tidiga utveckling.

Ett naturligt steg vore därför att inkludera förskolerelevanta delar i den nyligen genomförda läsa-skriva-räkna-garantin. Det skulle exempelvis innebära att specialpedagog

eller speciallärare kan konsulteras om rektor, förskollärare och föräldrar ser ett uppenbart behov av särskilt stöd till barnen. Moderaterna vill också att förskolans fokus på lärande stärks ytterligare och att förskolan ska omfattas av mätbara kunskapsmål och att en kartläggning av barnens språkutveckling genomförs från det år barnet fyller fyra år. Med denna screening ökar förskolans möjligheter att sätta in rätt insatser i rätt tid och den ska vara en utgångspunkt för att planera lämpliga insatser. Det är av största vikt att screeningen görs utifrån förskolans förutsättningar och uppdrag och att screeningen blir ett lättanvänt verktyg för förskollärarna att använda sig av i undervisningen.

När barnen lämnar förskoleverksamheten för nästa skolform är det viktigt att överlämningen är metodisk för att garantera att de nya lärarna redan från dag ett känner till barnets behov och förutsättningar. Därför bör Skolverket få i uppdrag att ta fram stöd för att kvalitetssäkra överlämningen.

Förbättrad tillståndsgivning och tillsyn av förskolorna

Idag har Skolinspektionen i uppdrag att inspektera kommunala förskolor men inte fristående förskolor. De fristående förskolorna inspekteras av kommunerna själva. Denna ansvarsfördelning av tillsynen av förskolorna har Skolinspektionen konstaterat inte fungerar.

Av deras granskning av 35 kommuners tillsyn av fristående förskolor framkommer att två av tre kommuner behöver bli bättre på att granska hur de fristående förskolorna arbetar utifrån läroplanens mål och uppdrag.

Många kommuner har inte tagit fram bedömningsunderlag och kriterier utifrån läroplanens krav för att kunna bedöma hur väl förskolorna lever upp till dessa. Det innebär att kommunerna inte har tillräcklig kunskap om i fall de fristående förskolorna har en god pedagogisk kvalitet.

Vidare konstaterar Skolinspektionen att åtta av tio kommuner behöver utveckla sitt arbete med att fatta tydliga beslut efter tillsynen, där det står vilka åtgärder som behöver vidtas på förskolorna. Flera fristående förskolor upplever att det är otydligt vad de ska göra för att förbättra sin verksamhet. Det är också ofta otydligt hur och när kommunen planerar att följa upp bristerna som upptäckts i verksamheten och vad som händer om bristerna inte åtgärdas. Granskningen ger flera exempel på kommuner som inte följer upp brister förrän vid nästa tillsynstillfälle.

Ungefär 2 procent av barnen i Sverige går i pedagogisk omsorg, en verksamhet som inte är en del av skolväsendet och därför särregleras. Denna verksamhet minskar i kommunal regi men de enskilda huvudmännen blir fler, i synnerhet i utanförskapsområden. Kraven på pedagogisk omsorg är både få och otydliga. Enligt den senaste kartläggningen framgår att det i vissa kommuner har omvandlats förskolor till pedagogisk omsorg för att slippa de högre kraven som ställs på förskoleverksamhet. Detta är en utveckling som Moderaterna ställer sig skarpt kritiska till och föreslår därför att det bör ställas krav på större likvärdighet mellan förskola och pedagogisk omsorg.

För att alla barn i förskolan ska garanteras en förskola eller pedagogisk omsorg som präglas av lärande med en god pedagogisk verksamhet anser Moderaterna att Skolinspektionen bör överta ansvaret för tillståndsgivning och tillsyn av samtliga förskolor och pedagogisk omsorg.

Utdrag från belastningsregistret för arbete inom skola eller förskola

Det är viktigt att personer med kriminella kopplingar inte befinner sig inom skol- eller förskoleverksamhet. I dag har domstolar inte skyldighet att meddela arbetsgivare, som en skola, om nya domar som omfattar dess personal. Arbetsgivarens utdrag ur belastningsregistret inkluderar dessutom bara grova brott som mord och barnpornografibrott, men inte ringa narkotikabrott eller misshandel. Moderaterna vill att en översyn av lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg görs i syfte att säkerställa att olämpliga personer inte får arbeta inom förskola och skola.

Kristina Axén Olin (M)

Lars Püss (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Noria Manouchi (M)